

TAMPEREEN AMMATILLINEN OPETTAJAKORKEAKOULU

Opettajakoulutuksen kehittämishanke

TUKIHENKILÖKURSSIN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS KEHITYSVAMMATYÖN TUEKSI

Sinikka Salmi

2008

TIIVISTELMÄ

SALMI SINIKKA: Tukihenkilökurssin suunnittelu ja toteutus kehitysvammaatyön tueksi.

Tampereen opettajakorkeakoulu

Opettajankoulutuksen kehittämishanke

Ryhmän opettaja Pekka Kalli

Huhtikuu 2008

Asiasanat: vapaaehtoistyö, tukihenkilötoiminta, ystäväpalvelu, kolmas sektori, kansalaisyhteiskunta.

Kehitysvammaatyössä on tiedostettu tukihenkilöiden puute. Tukihenkilön puute rajoittaa kehitysvammaisen henkilön selviytymistä itsenäisesti arjen asioissa, rajoittaa hänen vapaa-ajan viettomahdollisuuksiaan ja voi jopa aiheuttaa yksinasuvien kehitysvammaisten ihmisten syrjäytymistä. Kehittämishanke sisältää taustatietoa vapaaehtoistyön periaatteista, tukihenkilökurssin suunnittelusta, tiedottamisesta ja käytännön järjestelyistä. Kahdessa paikallislehdessä (Oriveden Sanomat ja Kangasalan Sanomat) haastateltiin tukihenkilötoiminnassa mukana olleita henkilöitä ja tiedotettiin tulevista kursseista. Tukihenkilökurssi toteutettiin Orivedellä ja Kangasalla ja siihen sisältyi uusien tukihenkilöiden perehdyttäminen tehtäviinsä kurssin jälkeen. Perehdyttäminen toimintaan, henkilökunnalta saatava tuki ja toiminnan seuranta jatkuvat ensimmäisten kurssien jälkeen. Myöhemmin suunnittelemme yhdessä uusien tukihenkilöiden kanssa yhteisiä tapaamisia ja jatkokoulutusta.

SISÄLLYSLUETTELO

Tiivistelmä	2
Sisällysluettelo	3
1. Tukihenkilöiden tarve ja koulutuksen kehittämishanke	4
1.1 Tarve	4
1.2 Hankkeen tavoitteet	4
2. Vapaaehtoistyö / vapaaehtoistoiminta / ystävätoiminta	5
3. Vapaaehtoistoiminnan periaatteita	6
4. Vapaaehtoistoiminta suhteessa ammattityöhön	7
5. Vapaaehtoistyön yhteiskunnallinen merkitys	8
6. Suomessa aiemmin järjestettyjä kehitysvamma-alan ystäväkursseja	9
6.1 Ystävyys yhdistää	9
6.2 Keharikaveri	10
6.3 Mieli Myllertää-toiminta	10
7. Kurssin sisältö	10
8. Kurssin arviointia	11
Lähteet	14
Liitteet	15

1. TUKIHENKILÖIDEN TARVE JA KOULUTUKSEN KEHITTÄMISHANKE

1.1 Tarve

Tukihenkilöiden tarve on tullut esille useaan otteeseen kehitysvammaisten ihmisten arjessa. Tukihenkilöitä ei ole saatavilla. Kehitysvammaisten inkluusiota estää ja vaikeuttaa tukihenkilöiden puute. He eivät voi osallistua vapaa-aikanaan haluamiinsa harrastuksiin, eivätkä hoitaa itsenäisesti arjessa vastaantulevia asioita, koska tarvittavia avustajia ei ole riittävästi. Aina ei tarvitse tukena olla hoitajakoulutuksen omaava henkilö, riittää kun on luotettava kaveri mukana. Selviytyminen saattaa olla hyvin pienestä tuesta kiinni. Tukihenkilöiden puute lisää yksinasuvien kehitysvammaisten yksinäisyydentunnetta.

Esimieheni, aluepäällikkö Tea Kärnä ehdotti, että suunnittelisin tukihenkilökurssin opettajakoulutuksen kehittämishankkeena. Koska tukihenkilöiden puute kehitysvammaatyössä on aina ollut olemassa, päätös hankkeen aiheesta syntyi nopeasti.

Kokoonnuimme Kangasalla Kaarinan kodeilla 26.10.2007 suunnittelemaan tukihenkilökoulutusta Oriveden – Kangasalan suunnalle. Mukana olivat aluepäällikkö Tea Kärnä, Kangasalan kehitysvammaisten tukiyhdistyksen puheenjohtaja Jaana Tuomi ja minä. Olin yhteydessä Kehitysvammaisten Tukiliittoon Tampereella, mistä sain tietoa muualla Suomessa järjestetystä tukihenkilökoulutuksesta. Sovin myös käynnin Seinäjoelle tutustumaan tukihenkilötoimintaan.

Oriveden Sanomiin ja Kangasalan Sanomiin teimme näyttävät jutut aiheesta. Pyysin haastatteluihin mukaan Orivedellä ja Kangasalla toimineita tukihenkilöitä kertomaan kokemuksistaan. Kangasalan juttu julkaistiin ystävänpäivän aikaan.

Jaoin kurssi-ilmoituksia useille ilmoitustauluille. Oriveden kurssi alkoi 24.01., Kangasalan kurssi alkoi 27.02.2008. Kursseihin sisältyi kaksi teoriaa, yksi tutustumiskäynti sekä perehdyttäminen yhdessä hoitohenkilökunnan kanssa. Olin tiedottanut hoitohenkilökuntaa asiasta sekä Orivedellä, että Kangasalla. Olimme

sopineet yhteistyöstä, tarve tukihenkilöille oli olemassa molemmissa paikoissa samanlainen. Mikäli tukihenkilö alkaa käydä yksinasuvan kehitysvammaisen luona, tulee avohuollon kuntoutusohjaaja perehdyttäjäksi. Hän tuntee kotona yksin asuvat kehitysvammaiset parhaiten. Jatkossa voimme suunnitella yhteistä tapaamista tukihenkilöiden kanssa, samalla voimme sisällyttää siihen jatkokoulutusta tarpeen mukaan.

1.2 Hankkeen tavoitteet

- Parantaa aikuisten kehitysvammaisten hyvinvointia tuomalla sisältöä ja iloa heidän arkeensa
- Tukihenkilöiden myötä lisätä heidän mahdollisuuksiaan osallistua yhteiskuntaan tasavertaisina toimijoina
- Estää osaltaan heidän syrjäytymistään
- Auttaa perheitä jaksamaan, tukea ja luoda yhteistyötä vapaaehtoisten ja ammattihenkilöstön kesken.

2. VAPAAEHTOISTYÖ / VAPAAEHTOISTOIMINTA / YSTÄVÄTOIMINTA

Kehittämishankkeessa käyttämäni termit vapaaehtoistyö, vapaaehtoistoiminta, ystävätoiminta ja tukihenkilötoiminta tarkoittavat pääpiirteittäin samaa asiaa. Tekstissä käytän työnantajastani Pirsos-nimeä, mikä tulee sanasta Pirkanmaan Sosiaalipalvelujen kuntayhtymä. Kaarinan kodeilla tarkoita Pirsos kuntayhtymään kuuluvia, Kangasalla toimivia, kehitysvammaisille tarkoitettuja Hoitokoti Hannuntytärtä ja Ryhmäkoti Maununtytärtä. Oriveden ryhmäkoti toimii nimensä mukaisesti Orivedellä ja on toimipaikkani, olen siellä ryhmäkodinhoitajana.

Eskolan & Kurjen (2001, 16) mukaan käsite vapaaehtoistyö painottuu yksilön toimintaan ja yksilö päättää vapaasti osallistumisestaan. Yksilötoiminta tapahtuu kuitenkin organisoituna laajempaan toimintaan. Ilman tätä yksilön toiminta olisi vaikkapa omaisen tai naapurin auttamista tavalliseen arkipäivään liittyvissä asioissa.

Vapaaehtoistoiminta on ihmisten auttamista ja tukemista tavallisen ihmisen tiedoin ja taidoin, eikä vaadi koulutus pohjaa. Toimiessaan vapaaehtoisena, ihminen antaa

osaamistaan ja aikaansa yhteiseksi hyväksi, eikä saa siitä rahallista korvausta. Toiminta tehdään ilman pakkoa ja sitä ei kulttuurissamme pidetä velvollisuutena perhettä tai sukua kohtaan. Vapaaehtoistoiminta on tasa-arvoisuuteen ja vastavuoroisuuteen perustuvaa ihmisten auttamista, tukemista ja vertaisuutta. Useat järjestöt ovat syntyneet vertaistoiminnasta, kun samanlaisia asioita kokeneet ovat halunneet kokoontua yhteen jakamaan kokemuksiaan ja vaikuttamaan omiin asioihinsa. Vertaistuki voi olla kahdenvälistä tukea, jossa vaikean tilanteen kokenut on vastaavaan tilanteeseen juuri joutuneen ihmisen tukena, mutta keskinäinen tuki toteutuu myös suuremmissa vertaisryhmissä ja vertaistoiminnassa. Monet järjestöt edistävät jäsentensä etua vaikuttamalla esimerkiksi palveluiden saatavuuteen tai laatuun. Vapaaehtoiset pyrkivät vaikuttamaan yleiseen mielipideilmastoon, päättäjiin ja lainsäädäntöön, herättämällä keskustelua sekä tiedottamaan asiastaan. (Vapaaehtoistoiminnan koulutusaineisto 2005, 8-9)

Vapaaehtoistyö on sosiaalisyhteiskunnallista toimintaa ja sen vastakohtana on valtion ja julkisten viranomaisten toiminta. Vapaaehtoistyö on liitetään käsitteeseen kolmas sektori, jota käytetään kuvaamaan yhdistysten ja järjestöjen toimintaa. Kolmas sektori sisältää myös kansalaisista itsestään nousevia tukimuotoja, kuten osuuskuntia tai työttömien tai vammaisten omia yhdistyksiä. Vapaaehtoistyöntekijä toimii palkatta, sen sijaan vapaaehtoistyötä voi organisoida palkattu työntekijä. (Eskola & Kurki 2001, 17)

3. VAPAAEHTOISTOIMINNAN PERIAATTEITA

Toiminta tapahtuu aina ”siellä, missä ihmiset ovat”, eli toiminnan lähtökohta on ihmisissä itsessään ja siinä arkipäivässä, jota he elävät, heidän omassa ympäristössään. Tavoitteena on, että tuettavat ihmiset lähtevät liikkeelle, ryhtyvät osallistumaan ja toimimaan ”isäntinä omassa historiassaan”. Tukihenkilöiden ja niiden ihmisten, joiden parissa he työtään tekevät, väliset suhteet ovat aitoja perustuvat toisen ihmisen persoonallisuuden ja autonomian kunnioittamiseen ja arvostamiseen. (Eskola & Kurki 2001, 74)

Kaikki osapuolet kohtaavat tasa-arvoisina, joskin erilaisina. Osapuolten tietoja ja taitoja tarvitaan ja käytetään yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Jokainen

toimintaan osallistuva tuo vuorovaikutukseen oman panoksensa ja näistä osasista muodostuu toiminnan kokonaisuus, joka on usein enemmän kuin osastensa summa. Tästä ihmisten välisestä toiminnasta jokainen osallistuva saa jotakin myös itselleen. Toiminnan tärkeänä tavoitteena onkin tuottaa iloa ja hyvää mieltä kaikille siihen osallistuville. Kyse on yhteisestä positiivisesta tekemisestä. Vapaaehtoistoiminta perustuu luottamukseen ja vapaaehtoinen on ehdottomasti vaitiolovelvollinen. Tuettavan luvalla tietoja voidaan käyttää esimerkiksi toiminnan kehittämiseksi. Yhteys ammattilaisiin on vapaaehtoisen oikeus ja velvollisuus, eikä hänen tarvitse kantaa yksin vastuuta ongelmatilanteiden selvittämisestä. Vapaaehtoinen toimii tuettavien, ammattityöntekijöiden, omaisten ja ystävien tukena ja hän ohjaa tarvittaessa ammattiavun luo ja helpottaa ammattityöntekijöiden työtaakkaa tarjoamalla luotettavaa apua ja tukea tavallisissa arkielämän tilanteissa, joihin ammattilaisten aika ei aina riitä. Vapaaehtoistoiminnasta vastaavan organisaatio huolehtii tuesta ja ohjauksesta. Vastuu vapaaehtoisten toiminnasta on aina sillä organisaatiolla, jossa vapaaehtoinen toimii. (Vapaaehtoistoiminnan koulutusaineisto 2005 16-17)

4. VAPAAEHTOISTOIMINTA SUHTEESSA AMMATTITYÖHÖN

Vapaaehtoinen ei koskaan korvaa ammattilaista eikä hänen toimintansa odoteta olevan ammattimaista. Vapaaehtoistoiminta ja ammatillinen toiminta eivät ole toistensa vastakohtia vaan vapaaehtoisten ja ammattilaisten antama tieto ja tuki yhdistettynä täydentävät toinen toistaan. Ammattihenkilöllä on koulutuksen ja kokemuksen (hiljaisen tiedon) kautta saatu asiantuntemus tehtävänsä ja oman taustatahonsa luoma virallinen ja julkinen rooli. Vapaaehtoisen vahvuutena taas on erikseen sovittu, henkilökohtainen sitoutuminen tehtävään ja toiminnan vankka yhteinen arvopohja. Vapaaehtoistoiminnan kautta voivat esimerkiksi sosiaali- ja terveysalan opiskelijat kehittää osaamistaan. Toiminnan myötä opiskelijoista tulee ammattilaisten kumppaneista ja työpareja. Vapaaehtoistoiminta voi avata ovia työelämään. Vapaaehtoistoiminnasta ei saa rahallista korvausta. Toimijalle voidaan kuitenkin korvata joitakin aiheutuneita kustannuksia kuten kulu- tai matkakorvauksia. Näin taataan, että kaikilla on tasa-arvoinen mahdollisuus osallistua toimintaan omista tuloista riippumatta. (Vapaaehtoistoiminnan koulutusaineisto 2005,10)

5. VAPAAEHTOISTYÖN YHTEISKUNNALLINEN MERKITYS

2000-luvulle tullessa vapaaehtoistoiminnan arvo alettiin tunnustaa. Esimerkiksi kunnat ovat mukana koordinoimassa paikallista vapaaehtoistoimintaa. Sosiaali- ja terveydenhoito-oppilaitokset ovat sisällyttäneet vapaaehtoistoiminnan kursseja opetussuunnitelmiinsa tai jopa antavat opiskelijoille opintosuorituksia vapaaehtoisena toimimisesta. (Yeung 2002, 30)

Esimerkkinä tämä kehittämishanke, joka liittyy työhöni ryhmäkodinhoitajana Pirsoksen kuntayhtymässä. Ystävä-/ tukihenkilökurssin suunnittelu ja toteutus tapahtui pääosin työajalla. Toiminnan organisoijana saan palkkaa, kun taas kurssilaisten ja tukihenkilöiden toiminta on palkatonta. Tukihenkilöt saavat perehdytyksen ja avun meiltä ammattilaisilta. Toimimme jatkossakin yhteistyössä.

Hyvinvointipalvelujen tarve kasvaa väestön ikääntyessä, mutta julkisella sektorilla (valtiolla ja kunnilla) ei ole varaa palkata uusia työntekijöitä, eikä niitä ole aina saatavilla. Vapaaehtoisten voimin ja resurssein ei kuitenkaan voida paikata ammattilaisia, mutta ammattilaisten työtaakkaa voidaan keventää hieman. Esimerkiksi vanhainkodeissa käyvät vapaaehtoiset ulkoiluttamassa vanhuksia ja auttamassa ruokailuissa. Eräs tulevien vuosien iso muutos liittyy väestön vanhenemiseen ja koko yhteiskunnan ikärakenteen muutokseen. Suuret ikäluokat siirtyvät eläkkeelle ja nuoria tekijöitä – niin palkkatyöhön kuin vapaaehtoistoimintaan – on entistä vähemmän. Julkisia sosiaali- ja terveystalveluja käyttää entistä suurempi määrä väestöstä. Joidenkin arvioiden mukaan julkisten sosiaali- ja terveystalveluiden ammattityötä joudutaankin ehkä korvaamaan, ainakin tukemaan ja täydentämään vapaaehtoistoiminnalla. Myös vapaaehtoiset ikääntyvät: jo nyt voidaan havaita, että joissain toimintamuodoissa valtaosa vapaaehtoisista on seniori-ikäisiä. Harrastus- ja vapaaehtoistoimintaan osallistumalla etsitään aineksia oman minäkuvan rakentamiseen ja ihmisenä kehittymiseen. Vapaaehtoistoimintaan ei sitouduta enää yhtä kiinteästi ja pitkäjänteisesti kuin aikaisemmin. Kun työelämän puolella puhutaan pätkätöistä, myös vapaaehtoistoiminnassa on huomattu, että ihmiset tulevat mukaan vain lyhyeksi ajaksi ”pätkävapaaehtoisiksi”. (Harju 2001, 143)

Myös muuttoliike maaseudulta kasvukeskuksiin näkyy vapaaehtoistyössä. Ikääntyvä väestö jää maaseudulle, eikä jaksa pyörittää ja osallistua kansalaistoimintaan.

Käytännössä muutama aktiivinen henkilö toimii useissa yhdistyksissä. Väestön ikääntyminen vähentää tulevaisuudessa lasten ja nuorten järjestöjen suhteellista painoarvoa ja vastaavasti kasvattaa eläkeläisjärjestöjen merkittävyyttä.

Kasvukeskuksissa puolestaan kansalaistoiminta lisääntyy ja laajenee. (Harju 2003, 143)

Internetin erilaiset keskustelukanavat ja nettiauttaminen muodostavat ehkä laajankin osan tulevaisuuden vapaaehtoistoiminnasta. Tietotekniikka luo mahdollisuuksia kokonaan uudentlaiselle kansalaistoiminnalle ja osallistumiselle.

Kansainvälistyminen näkyy varmasti myös vapaaehtoistoiminnan tulevaisuudessa.

Maahanmuuttajaryhmät tulevat mukaan vapaaehtoistoimintaan.

(Vapaaehtoistoiminnan koulutusaineisto 2005, 22-23)

6. SUOMESSA AIEMMIN JÄRJESTETTYJÄ KEHITYSVAMMA-ALAN YSTÄVÄKURSSEJA

6.1 Ystävyys Yhdistää

Seinäjoen Kehitysvammaisten Tukiyhdistys ry on vuodesta 2001 järjestänyt Seinäjoella ja lähikunnissa ystäväkursseja. Kurssit kestävät kuusi iltaa, kolme tuntia/iltaa. Lopuksi he pitävät yhteisen leiriviikonlopun, kokoontuen kaikki kurssilla olleet yhteen kahdeksi päiväksi. Tarkoituksena on tutustua muihin kurssilla olleisiin ja samalla kouluttaja tutustuu kurssilaisiin. Kursseja järjestetään säännöllisesti muutama vuodessa. Kuntia alueeseen kuuluu kuusi. Kurssipaikka vaihtelee. Aluksi kiinnostus oli suurempaa, mutta ymmärrettävää on, että ryhmät pienenevät vuosien kouluttamisen jälkeen.

Seinäjoen seudulla on käytössä Ystäväpassi, minkä avulla tukihenkilö pääsee ilmaiseksi tapahtumiin. Tukiyhdistys on tehnyt sopimuksen useiden yritysten kanssa, joten yritys sponsoroi tukihenkilön konserttilipun, elokuva lipun,

tangomarkkinatapahtumien pääsylipun tms. Passi on kehitysvammaisen hallussa.

Kun hän lähtee johonkin tapahtumaan, ottaa hän passin mukaan. Mukaan toimintaan

lähtenyt yhteistyötaho saa myönteistä julkisuutta Ystäväkortti-asian myötä. Kurssien taustatyöhön Seinäjoen Tukiyhdistys ry on saanut rahoitusta RAY:ltä.

6.2 Keharikaveri

Helsingissä järjestetään tukihenkilökoulutusta Keharikeaveri-nimellä. Koulutusta järjestää Kehitysvammaatuki 57 ry. Keharikaveritoiminta on helsinkiläisille nuorille ja aikuisille kehitysvammaisille henkilöille suunnattua tukihenkilö- ja saattajatoimintaa. Tavoitteena on lisätä kehitysvammaisten henkilöiden osallistumista yhteiskuntaan ja tukea heidän itsenäisyyttään. Samalla tuetaan myös heidän perheidensä jaksamista.

6.3 Mieli Myllertää -toiminta

Tampereella Kehitysvammaisten Tukiliitto on järjestänyt tukihenkilökoulutusta ja –toimintaa liittyen Mieli Myllertää - projektiin. Projektin kokeiluryhmissä on tuettu erityisesti sosiaalisen verkoston laajenemista, perheenjäsenten voimavaroja sekä ammattihenkilöiden ja vapaaehtoisten yhteistyötä. Toiminnassa mukana olleet kokeiluryhmäläiset ovat olleet yli 16-vuotiaita kehitysvammaisia henkilöitä perheineen eri puolella Suomea. Projekti on toteutettu yhteistyössä Suomen mielenterveysseuran kanssa. Kursseja on ollut Salossa ja Pielavedellä ja Sastamalassa.

7. KURSSIN SISÄLTÖ

Kurssi koostui kolmesta eri osiosta;

a) Teoriatunnit 2 x 3 tuntia

Ensimmäisellä tapaamiskerralla selvitin kalvoja apuna käyttäen, mitä vapaaehtoistyö on ja mitkä ovat vapaaehtoistyön periaatteet. Etenimme paljon keskustelemalla asioista. Usein ihmiset tekevät tai ovat jossain elämänvaiheessa tehneet vapaaehtoistyötä. Kaikkea ei ole itse tullut mieltäneeksi vapaaehtoistyöksi. Kävimme myös läpi vapaaehtoistyön motiivit, eli miksi ihmiset lähtevät mukaan vapaaehtoistyöhön. Siitä aiheesta teetin tehtävän, missä jokainen sai pohtia omaa motiiviaan lähteä mukaan. Lopuksi sivusimme hieman pintapuolisesti omaa persoonallisuutta, omaa arvomaailmaa ja omia havainnointitapoja.

Toisella tapaamiskerralla keskustelimme vapaaehtoistyöntekijän oikeuksista ja velvollisuuksista. Jokaisella toimintaan mukaan lähtevällä on oikeus sitoutua tapaamisiin mukaan itselle sopivaksi ajaksi ja itselle sopivin väliajoin. Pehdytys ja tuki tulevat henkilökunnalta ja aluksi kurssin kouluttajalta. Tehtävänä oli miettiä omaa roolia vapaaehtoisena. Mitkä tehtävät kuuluvat vapaaehtoisille ja mitkä ammattilaisille? Keskustelimme millaista on hyvä kohtaaminen ja miten kuunnella toista ihmistä.

Olin kysynyt toiveita, mistä kehitysvammaisuuteen liittyvistä asioista kurssilaiset haluaisivat tietoa. Selvitin yleensä kehitysvammaisuuden käsitettä. Millainen on kehitysvammaisen ihmisen elämänkaari nykyään syntymästä kuolemaan. Millaiset sosiaaliset verkostot hänellä on ja milloin hän tarvitsee tukea eniten. Selvitin kehitysvammaisten henkilöiden piirteitä ja kommunikointitapoja, joilla on Down-syndroma ja autismi. Lisäksi selvitin yleensä kommunikoinnista kehitysvammaisen henkilön kanssa.

b) Tutustumiskäynnit

Kolmannella kerralla tutustuimme Orivedellä kehitysvammaisten toimintakeskus Lupiiniin sekä Oriveden ryhmäkotiin. Kangasalla tutustumiskohteina olivat kehitysvammaisten asumisyksiköt, eli Kaarinankodit, joihin kuuluvat samassa pihapiirissä oleva hoitokoti Hannuntytär ja ryhmäkoti Maununtytär.

c) Pehdyttäminen

Niiden henkilöiden kanssa, jotka haluavat jatkaa vapaaehtoistoimintaa kehitysvammaisten kanssa, sovimme seuraavan tapaamiskerran valmiiksi. Lisäksi mietimme tapaamisen sisältöä, kuin myös ketkä tarvitsisivat eniten ”ystävää”. Orivedellä olin itse mukana kahdella kerralla, kun nuoret tulivat tapaamaan ryhmäkodin asukkaita. Olin selvittänyt myös muulle henkilökunnalle jatkosuunnitelmia.

8. KURSSIN ARVIOINTIA

Järjestämäni kurssi oli hyvin pienimuotoinen, mutta se teetti yllättävän paljon eri muotoista työtä. Ensiksi tiedon hankinta kirjallisuudesta, netistä ja yhteydenotot eri

puolille Suomea selvensivät, miten ajankohtaisesta ja laajasta ja osittain perinteikkäästäkin asiasta oli kysymys. Kirjallisuudesta löytyi mainintoja tukihenkilötoiminnasta Suomessa 1700-luvulta lähtien. Kun tarkensin aiheitani kehitysvammaisiin, historiaa ei niin pitkältä ajalta löytynytäkään. Kävin tutustumassa Seinäjoella 2001-vuodesta lähtien toteutettuun koulutukseen. Olin yhteydessä myös Helsinkiin ja Tampereelle. Yllätyin saamastani kannustuksesta ja materiaalin ja vinkkien määrästä. Työnantajani oli myös taustatukenani, muuten kurssin toteutus olisi ollut hankalampaa. Sain myös kutsun huhtikuussa järjestettävään tukihenkilökouluttajien tapaamiseen Seinäjoelle. Tapahtumaan osallistuvat koko Suomen alueella toimivat kouluttajat. Työnantajani pyysi esittelemään koulutusta kesäkuussa Pirkanmaan Sosiaalipalvelujen kuntayhtymän esimiesten kehittämispäivänä Ylisen kuntoutuskeskuksessa.

Tiedottaminen oli tärkeä osa hankesuunnitelmaa. Tukihenkilötoiminta ei ole ihmisille tuttua. Moni on saattanut harkita lähtemistä mukaan, mutta ei ole uskaltanut. Oriveden Sanomissa ja Kangasalan Sanomissa oli näyttävät jutut tukihenkilötoiminnasta.

Orivedellä kurssille osallistujien määrä oli pienempi kuin yhteydenottojen. Mietin ensimmäisellä tapaamiskerralle, miten kurssilla olisi paras edetä. Kari Uusikylää lainaten, hyvä opettaja valitsee opettamistapansa joustavasti sen mukaan, miten ne edistävät opetuksen tavoitteiden mukaista opiskelua. (Uusikylä 2006, 65.) Jotkut soittajat miettivät rajausta, kurssi oli suunnattu vain kehitysvammaisten tukihenkilöiksi. Muutinkin ilmoitusta Kangasalla järjestettävän kurssin kohdalla. En korostanut yhtä paljon kehitysvammaisten tukihenkilötoimintaa, vaan yleensä vapaaehtoistoimintaa. Muutin myös kurssin sisältöä edellä mainittuun suuntaan, käsittäen laajemmin yleisistä vapaaehtoistyön periaatteista. Oriveden kurssilla kurssilaiset kyselivät aktiivisesti kehitysvammaisuuteen liittyvistä asioista. Keskustelu oli runsasta ja heitä kiinnosti myös kuulla pitkän työurani aikana tapahtuneista asioista, toisinaan hyvin koomisistakin sattumuksista.

Saimme Oriveden ryhmäkotiin kolme uutta ystävää kurssin kautta. Yksi rouva on juuri eläkkeelle jäävä entinen lähihoitaja. Kaksi nuorta miestä opiskelevat Oriveden opistossa kirjoittajalinjalla ja elokuvatuottaja/ohjaajalinjalla. Nuoret päättävät

opintonsa toukokuussa, joten sovimme, että he käyvät ryhmäkodissa kevään ajan. Siksi tapaammekin melko usein. Teoriailtojen jälkeen perehdytin kurssilaisia ryhmäkodin toimintaan. Ensimmäisen varsinaisen vierailuillan teemana oli runot ja musiikki. Hyödynsimme nuorten vahvuudet. He toivat runokirjoja mukanaan ja toinen heistä soitti omia sävellyksiä ja sanoituksiaan. Ilta oli oikein onnistunut. Olin itse paikalla, koska toiminta on vasta alulla ja nuorilla ei ole kokemusta asiasta aiemmin. Ryhmäkodin asukkaista oli lähes kaikki paikalla. Kolmannen tukihenkilön kanssa sovimme, että tapaamme huhtikuussa ja mietimme hänen toimintansa sisältöä. Se voisi olla esimerkiksi lenkkeilyä, kirjastossa käyntiä ym. Sovimme myös, kenen tai keiden ystäväksi hän ryhtyy. Kangasalla saimme myös uusia ystäviä Kaarinan kodeille. Siellä uuden filippiiniläisen ystävän myötä tulee toimintaan kansainvälistä sävyä.

Kurssi oli minulle henkilökohtaisesti ensimmäinen. Koin sen opettavaisena ja syventävänä projektina. Kirjallisuutta aiheesta on melko paljon, rajaamista mietin tarkkaan. Suuri apu oli mm. Tampereelta Kehitysvammaisten tukiliitosta ja Helsingin Kehitysvammatuki 57 ry:n kautta saamastani kurssimateriaalista. Mietin mielessäni mitä tietoja uudet tukihenkilöt tarvitsevat ja mitä he odottavat kurssilta. Kurssin sisältö muodostui edellä mainittujen osien summana.

Odotin Oriveden kurssille enemmän oppilaita. Kehitysvamma-ala on niin erityisalaa, että on ymmärrettävää, että kynnys kurssille osallistumiseen on korkea. Yritimme lehtijutuilla juuri madaltaa kynnystä. Toisaalta saadessamme Oriveden ryhmäkotiin kevään ajaksi kolme uutta tukihenkilöä ja jatkossa kaksi, voimme olla hyvin tyytyväisiä. Tavoitteenamme oli saada uusia ystäviä kehitysvammaisten henkilöiden elämään. Tämä tavoite täyttyi. Ystävät ja tukihenkilöt rikastuttavat kehitysvammaisen elämää, toivottavasti koko loppuiän.

LÄHTEET

Eskola, A.& Kurki, L. (toim.) 2001. Vapaaehtoistyö auttamisena ja oppimisena. Gummerus Kirjapaino Oy.

Harju, A. 2003. YHTEISELLÄ ASIALLA Kansalaistoiminta ja sen haasteet. Kansanvalistusseura.

Harju, U.-M., Niemelä, P., Ripatti, J., Siivonen, T. ja Särkelä, R. 2001. Vapaaehtoistoiminta seurakunnassa ja järjestöissä. Edita.

Suortamo, M., Valli, R.(toim.) 1993. Opettaja opissa. Opetuksen monimuotoistaminen. WSOY.

Uusikylä, K.2006. Hyvä, paha opettaja. Minerva Kustannus Oy.

Vapaaehtoistoiminnan koulutusaineisto. ISBN 951-747-162-9. Sosiaali- ja terveysalan keskusliitto ry. 2005.

Yeung A.B.2002. Vapaaehtoistoiminta osana kansalaisyhteiskuntaa – ihanteita vai todellisuutta? Tutkimus suomalaisten asennoitumisesta ja osallistumisesta vapaaehtoistoimintaan. Sosiaali- ja terveystieteiden yhdistys YTY ry.

http://www.netikka.net/seinajoen.kvtuki/ystkort_paasivu.htm 2008.01.06.

<http://www.keharikaveri.fi> 2008.02.04

www.kvtl.fi 2008.02.04

www.pirsos.fi 2008.02.04.

LIITTEET

Lehtijuttu Oriveden Sanomissa 10.01.2008.	Liite 1	16
Lehtijuttu Kangasalan Sanomissa 15.02.2008	Liite 2	17
Ystäväkurssin ilmoitukset	Liitteet 3,4	18 - 19
Kehittämishankkeen aikataulu / runkosuunnitelma	Liite 5	20
Suunnitelmasta toteutukseen	Liite 6	22 - 23
Kurssin sisältö	Liite 7	24 - 27
Ystäväkurssin oppilaiden arviointi	Liitteet 8	28 - 30
Miksi mukaan vapaaehtoistoimintaan	Liite 9	31

Pekka Heusalalle vapaaehtoistoiminta antaa paljon:

Hyviä ystäviä ja uutta näkökulmaa

– Uusia ystäviä ja mukavaa yhdessäoloa. Ja etenkin näkökulmaa kehitysvammaisten elämään, tiedä ennen tuntenut ylitään kehitysvammaista ihmistä. Huumori porukassa kukohtii, ja hyvän mielen tämä antaa.

Näin vastaa Pekka Heusala, kun hänetä kysytään, mitä kehitysvammaisten miesten ystävävägenä olo hänelle antaa.

Ystävävägen alkoi 1990-luvun alkupuolella, kun Heusala ilmoittautui Oriveden seurakunnalle vapaaehtoiseksi. Ryhmäkodissa käivättiin henkilöä, joka voisi antaa jonkin verran aikaansa miehille. Toivotettiin myös vastapainoa sille, että toimintakeskus Lupinissa ja asumisyksikössä on naisvoittoinen henkilöstö.

Peli-illoista retkeilyyn

Eläkkeelle jäänyt Pekka Heusala arasi aluksi yhdes- tä kahteen. Ryhmäkodissa asuu va miehiä. Kaikki alkoi peli-illoista Koulutuksen kerho- tilassa.

– Ensin keitettiin kahvit ja sitten pelattiin erilaisia muis- tpelejä ja noppa- ja lautapelejä. Ajan myötä tekemisistä laajennettiin, on käyty kalas- sa ja retkeillä lähimyräristös- sä. Heusala kertoo.

Tapaamisista on ollut ker- ran kuussa, paitsi heinäkuus- sa, kun asukkaat ovat lomil- la.

Jouni Tuominen on ollut

Ville Fredriksson, Pekka Heusala, Mika Ukonen, Hannu Mattila ja Jouni Tuominen viihtyvät pelipöydän ääressä. Ryhmään kuuluu myös Jukka Tuovila, joka oli kuvaa otettaessa vielä joululomilla.

alusta pitäen Heusalan ryh- mässä.

– Olen ollut tyytyväinen toimintaan. Tämän useam- min ei välttämättä tarvitse ol- la tapaamisista. Kaikki tulevat mielellään, sekä Pekka että me pojat, sanoo Jouni ja ker- too olevansa innostunut ka- lastuksesta.

– Kalavehkeet minulla on viiveltä lähtien.

Muutkin ovat olleet mie-

täviä, jotka kaikki ovat näi- visin Lupinissa töissä. Yh- den kaverin kanssa on myös käyty hiihtellessä, mutta tänä talvena ei ole vielä pääs- ty lumille huononolosuh- teista johtuen.

– Pojat ovat huumorika- kaasti, sanoo Heusala, ja muut vahvistavat, ei tule aika pitkäksi keliään.

Jouni on huomannut, Heusalalla on nyt viisi ys-

toivotaan, että naisillekin löytyisi ystäviä ja uudei kas- vot ovat tervetulleita miespo- rukkaankin.

– Terveydentilä vaihtelee, eikä aina jaksa ponnistella. Mutta vaikka olisi vähän ki- peänkin, yhdessä ollessa mieli virkistyy ja jotakin tou- hussa unohtuvat säryt ja ki- vut.

Miehillä on käynyt tällai- nen tuuri, että on löytynyt hyviä tyyppi kaveriksi. Nyt

Pirkkanmaan sosiaalipal- velujen kumayhtymä järjes- tää ystävätoiminnasta mak-

suttoman kurssin Orivedellä ja Kangasalla. Osanottajille maksuton kurssi pideään tammi-kuun kahena viimei- senä torstai-iliana toiminta- keskus Lupinissa.

Toivomme kurssille ihan tavallista ihmisiä, mi- tään erityisiä taitoja tai kou- lutusta ei tarvita. Jos on ki- nensä kanssa sinut ja on kin- nostunut tällaisesta vapaaeh- toistustyöstä, sanoo ryhmäko- dinhoitaja Simikka Salmi. Ystävätoiminnan koulutus liittyy hänen omaan opiske- luunsa ammatillisessa opet- tajakortteikoulussa Tampe- reellä. Työn ohessa opiskelle- va Salmi valmistuu opetta- jaksi ensi kesänä.

– Jos miettyttää, uskal- taako lähteä mukaan, me au- tamme alkuun ja annamme tietoa ja tukea. Voi ryhtyä vaikka yhdenkin henkilön ystäväksi, tai esimerkiksi nuoret voivat ryhtyä kaverin- sa kanssa ystäväksi, Simikka Salmi selvittää.

– Jos nuoren suunnitel- missa on haakea hoitajakou- luun, ystävätoiminta antaa näkökulmaa tähän alaan.

Pekka Heusala haluaa rohkaista ihmisiä ryhtymään ystäväksi, jos tuntee kutsua vapaaehtoistoimintaan.

– Kun on tehty galluppe- ja, iso osa suomalaisista on halukas lähtemään mukaan, jos tullaan pyytämään. Mutta käytäntö osoittaa, että kyn- nys on aika korkea, kun pi- rittäisi oikeasti lähteä mukaan. Nyt olisi hyvä tilaisuus tuo- teuttaa alkeet.

Hannele Havas

N:o 3
TORSTAINA
10.1.2008
82. vsk

ORIVESI
JUUPAJOKI
LÄNGELMÄKI

Oriveden Sanomat

Elämässä pärjää ystävän kanssa

– Yksin ei tässä maailmassa pärjää, ellei ole ystävää.
Näin filosofi ryhmäkoti Maununtyttersä asuva Mauno Karinen, joka on onnellinen mies, koska on saanut luottostävän. Marjo-Riitta Louhimon kanssa voi tehdä monenlaisia kivia ja juusturella kaikenmaailman asioista.

Mycös Tapio Luutikveä on onnistunut ystävärintamalla. Hän luonaan ryhmäkodissa vieraillee Taina Marttila.

Louhimon ja Marttilan kaltaisia kehitysvammaisren ystäviä tarvittaisiin lisää Kaarinankodeissa, yksin kotonaan ja vanhempiensa luona asuvien Kangasalan seudun kehitysvammaisren tueksi ja iloksi.

Kinnoituneille ollaan järjestämässä kursseja, joka perheyräitä vapaaehtoistoiminnan perusteisiin.

Kurssin järjestelyistä vastaa Pirkanmaan sosiaalipalvelujen kuntayhtymä ja Orivedellä ryhmäkodin hoitajana toimiva Sirkka Salmi, joka opiskelee sosiaalialan opettajaksi Tampereen ammattillisessa opettajakorkeakoulussa.

Kurssin vetäminen kuuluu osana Salmen opintoihin.

Sudenkorento tervehti Keisarinharjulla

Kurssille osallistuvilta ei vaadita mahdoromia.

– Anmatillisia vaatimuksia ei ole. Tärkeintä on kiinnostus vapaaehtoistyöhön, halu toimia kehitysvammaisen ihmisen tukihenkilönä ja ystävänä sekä hieman ylimääräistä aikaa, luettelee Salmi.

– Kurssille ja tukihenkilöksi voi lähde myös kaverin kanssa. Toiminta sopii kaikenikäisille, noin lukionikäisistä ylöspäin, lisää Salmi.

Ystävänä olemiselle ei ole olennaisia vaatimuksia, vaan jokainen ystäväpari luo omat toimintatapas.

– Me olemme käyneet esimerkiksi yhdessä kahvilla, rekkellä laavulla ja jääkiekko-ortelussa. Syntymä- ja nimepäivätaapaamiset ovat tärkeitä Maunolle. Silloin kahvit-

Ryhmäkoti Maununtyttersä asuvat Tapio Luutikivi ja Mauno Karinen ovat onnellisia. He ovat saaneet hyvät ystävät. Taina Marttila ja Tapio Tykkäävät juoda yhdessä kahvia ja retkeillä luonnossa. Yhteiset kahvihetket ovat myös Marjo-Riitta Louhimon ja Maunon mieleen. He ovat myös katsoneet yhdessä jääkiekkopeliä.

telemme yhdessä. Muistan myös Maunon tullaissilla, jos poikkean matkoilla, kertoo Marjo-Riitta.

– Pajurilla on paras kahvipaikka. Sieltä löytyy myös kauniita esineitä. Tapio tykkää kaikista kauniista, seivittää Taina.

Luontoretki Ukkijärven maisemiin oli elämys hyrtyistä huolimatta.

– Kesäisellä Keisarinharjun matkalla tapahtui ihme, joka on erityisesti jäänyt Tapion mieleen. Kaunis sudenkorento lensi Tapion kädelle tervehtimään iltoista mies-

mielin takaisin kotiin, kertoo Marttila.

– Kehitysvammaisen ystävänä toimiminen avaa uuden maailman. En ole astringur missään yhtä hyvää yhteishetkeä, kuin täällä ryhmäkodissa. Asukkaat auttavat toistensa ja ajattelevat toistensa hyvää. Tämän aidompia ja sydämellisempiä ihmisiä saa hakea, toteaa Louhimon.

– Kehitysvammaiset voivat elää todella rikkaista elämästä, jos yhteiskunta antaa siihen puitteet, hän pohjaa.

Ystävien saapuminen Kaarinankodeille on suuri rapaus. Kaikki haluavat halata heitä. Hymin on herkässä ystäville ja asukkailla.

– Uusille ystäville on suuri tarve. Varsinkin yksinasuvat kehitysvammaiset voivat kokea olevansa hyvin yksinäisiä, toteaa Salmi.

PAIVITASKINEN

Ystävä-kurssi Kaarinankodeilla ke 27.2. ja ke 5.3. klo 17–19.30. Lisätietoja ja ilmoittautumiset Sirkka Salmi p. 050 321 4057. Kurssi on maksuton.

YSTÄVÄKURSSI

Tulisitko ystäväksi ja kaveriksi kehitysvammaiselle henkilölle?

Jos sinulla on hieman ylimääräistä aikaa ja haluat saada itsekin uusia ystäviä, tule mukaan tukihenkilökurssille.

*Pirkanmaan Sosiaalipalvelujen kuntayhtymä järjestää kaksiosaisen **Ystäväkurssin** kehitysvammaisten tukihenkilöiksi Orivedellä kahtena torstaina:*

<i>Aika</i>	<i>24.01. ja 31.01. kello 18.00 – 20.30.</i>
<i>Paikka</i>	<i>Toimintakeskus Lupiini</i>
	<i>Koulutie 15.</i>

Kurssi sisältää tietoa mm. vapaaehtoistoiminnasta, kehitysvammaisuudesta ja ystävätoiminnan käytännön järjestelyistä. Kehitysvammaisten ryhmäkodin henkilökunta auttaa toimintaa alkuun ja toimii tukena. Kurssi on maksuton. Lähde rohkeasti mukaan!

Tarkempia tietoja kurssista antaa kouluttaja, ryhmäkodinhoitaja Sinikka Salmi 050-321 4057.

Liite 4

YSTÄVÄKURSSI

Jos sinulla on hieman ylimääräistä aikaa ja haluat saada itsekin uusia ystäviä, tule mukaan tukihenkilökurssille.

Pirkanmaan Sosiaalipalvelujen kuntayhtymä järjestää Ystäväkurssin kehitysvammaisten tukihenkilöiksi.

Aika: 27.02. ja 05.03. kello 17.00 - 19.30

Kolmannella tapaamiskerralla kertaamme asioita ja tutustumme Kaarinan kotien toimintaan. Ajankohdan sovimme myöhemmin.

Paikka: Kaarinan kodit

Paljetie 16, Kangasala

Kurssi sisältää tietoa mm. yleisesti vapaaehtoistoiminnasta, kehitysvammaisuudesta ja toiminnan käytännön järjestelyistä.

Kurssi on maksuton. Lähde rohkeasti mukaan!

*Ilmoittautumiset: kouluttaja, ryhmäkodinhoitaja Sinikka Salmi
050-321 4057.*

Liite 5

KEHITTÄMISHANKKEENI AIKATAULU / RUNKOSUUNNITELMA

Aiheen alustava ideointi ja suunnitelmapalaveri Oriveden ryhmäkodissa marraskuussa 2007. Paikalla aluepäällikkö Tea Kärna ja Sinikka Salmi.

Palaveri 26.10.07 Kaarinan kodeissa Kangasalla. Paikalla esimieheni, aluepäällikkö Tea Kärnä, Kangasalan Kehitysvammaisten tukiyhdistyksen puheenjohtaja Jaana Tuomi ja Sinikka Salmi.

Suunnittelimme melko pitkälti tukihenkilökoulutusta ja vastuualueita. Liitteenä muistio palaverista.

Viikko 43 Yhteys Helsingissä toimivaan Kehitysvammaatuki 57.ry:n, Kehitysvammaisten Tukiliittoon Tampereella ja Seinäjoella. Selvitän heidän järjestämiensä kurssien sisältöjä, toteuttamista ja tuloksia.

Sovin tutustumiskäynnin Seinäjoen toimipaikkaan.

Suunnittelin kurssia koskevan esitteen yhdessä Jaana Tuomen ja Tea Kärnän kanssa. Esite on tarkoitus jakaa ilmoitustauluille kauppoihin. Oppilaitoksiin yhdistyksiin jne.

Tammikuu 2008. Tarkoitus olisi pyytää Oriveden Sanomia tekemään lehtijuttu ystävistä, joka toimii kehitysvammaisten ryhmäkodissa miesten kaverina. Samaan yhteyteen tulisi maininta tulevasta kurssista ja sen sisällöstä. Ensimmäinen kurssi alkaisi Orivedellä tammikuussa. Kurssi-ilmoituksia jaettaisiin eri paikkoihin.

Helmikuu 2008. Ennen ystävänpäivää 14.02. lehtijutut Kangasalan Sanomissa ja Oriveden Sanomissa.

Ystävänpäivän jälkeen aloittaisin kurssin pitämisen Kangasalla. Tea Kärnä organisoisi kurssipaikat Kangasalan suunnalla. Hän hoitaisi kurssi-ilmoituksen jakamisen ilmoitustauluille.

Helmi – maaliskuu 2008. Kursseja. Kurssien jälkeen selvitämme kipeimmin tukihenkilöä tarvitsevat yhdessä kehitysvammaisten kuntoutusohjaajan kanssa kotona asuvien ja yksinasuvien kohdalta sekä ryhmäkotien ja hoitokotien henkilökunnan kanssa hoitopaikoissa asuvien kohdalta.

Suunnittelemme tukihenkilön perehdyttämisen tehtävänsä kurssin jälkeen, tarvittavan tiedon ja tuenantajien tukihenkilölle jatkossa. Selvitämme vertaistuen tarpeen ja järjestelyt ja mahdollisen jatkokoulutuspäivän myöhempänä ajankohtana.

SUUNNITELMASTA TOTEUTUKSEEN

Liite 6

Oriveden Sanomien toimittaja tuli ryhmäkotiin 02.01. tekemään lehtijuttua tukihenkilötoiminnasta. Olin pyytänyt paikalle Pekka Heusalan, joka on toiminut useita vuosia ryhmäkodin miesten tukihenkilönä. Hänet olemme saaneet SPR:n ystävätoiminnan kautta. Lisäksi paikalla oli ryhmäkodista neljä miesasukasta. Toimittaja haastatteli meitä kaikkia, samalla kerroin tulevasta kurssista. Oriveden Sanomien lehtijuttu liitteenä. Liite 2.

Kurssi-ilmoitus suunniteltiin. Sitä jaoin ilmoitustauluille viikoilla 3 ja 4. Orivedellä. Liite 3.

Oriveden Sanomiin kahden palstan kurssi-ilmoitus tuli viikolla 3 eli torstaina 17.01. ilmestyvään lehteen.

Ensimmäinen kurssipäivä oli 24.01. Orivedellä Toimintakeskus Lupiin in ruokalassa. Toinen kurssipäivä oli 31.01. samoissa tiloissa. Kolmannella kerralla tutustuimme Oriveden ryhmäkodin toimintaan ja tapasimme asukkaita. Ajankohta oli 07.02. torstai-iltana.

Kangasalla kokoonnuimme 11.02.08 Kaarinankodeilla. Kangasalan Sanomien toimittaja haastatteli kahta ystävätoiminnassa mukana ollutta henkilöä ja heidän ”tuettavia” kahta kehitysvammaista, Kaarinankodeilla asuvaa asukasta. Kurssi-ilmoitus tuli samaan lehtijuttuun 15.02. eli Ystävänäpäivän jälkeisenä päivänä.

11.02.08 kolme uutta tukihenkilöä aloitteli toimintaansa Oriveden ryhmäkodissa. Sovimme yhteisen tutustumisillan kaikkien kolmen tukihenkilön ja asukkaiden kanssa. Jatkossa kaksi heistä tulee yhdessä tapaamaan ryhmäkodin asukkaita ryhmänä. Kolmas heistä tapaa joitain asukkaita henkilökohtaisesti. Sovimme tarkemmin kenen tai keiden tukihenkilöksi hän jatkossa alkaa. Kahden kanssa olemme sopineet käynneistä vain kevään 2008 ajalle, koska he ovat opiskelemassa Oriveden opistossa ja muuttavat toukokuun lopulla kotipaikkakunnalleen. Lisäksi yksi henkilö, jolla ei ollut mahdollisuutta osallistua kurssille, olisi kiinnostunut aloittamaan tukihenkilötoimintaa ryhmäkodissa. Hänen kanssaan sovimme tapaamisen.

Tukihenkilökurssin tehtävänä ei liene opettaa, miten jokin asia tehdään, vaan saattaa tukihenkilö huomaamaan käsiteltävän asian paikka ja merkitys hänen omassa kontekstissaan. Ellei ohjaamisessa edetä asian ohjaustarpeen tiedostamisen kautta, yksi olennainen lenkki prosessista jäänee pois. Tämä puuttuva lenkki saattaa olla ratkaiseva asian sisäistymisen kannalta. (Suortamo,M. Valli,R.1993,105)

YSTÄVÄKURSSI

**ORIVESI, TOIMINTAKESKUS LUPIINI 24.01. JA 31.01.2008. KLO 18 –20.30.
LISÄKSI TUTUSTUMISKÄYNTI ORIVEDEN RYHMÄKOTIIN SOVITTUNA
AJANKOHTANA, PEREHDYTYS JA TUKI TOIMINTAAN.
TARVITTAESSA JATKOTAPAAMINEN.**

Ensimmäinen tapaamiskerta

Kurssin avaus, ohjelma ja käytännön järjestelyt.

Käsiteltävät asiat:

1. Mitä vapaaehtoistoiminta on:

- Ihmisten keskinäistä tukea ja vertaistoimintaa
- Toisten ihmisten auttamista
- Yhteiskunnallista osallistumista

2. Vapaaehtoistoiminnan periaatteet

- Vapaaehtoisuus
- Luottamuksellisuus
- Vaitiolovelvollisuus
- Tasa-arvoisuus
- Palkattomuus
- Sitoutuminen
- Yhteisöllisyys
- Toiminnan ilo

3. Vapaaehtoistoiminnan motiivit

- Tekemisen kaipuu
- Auttamishalu
- Kokeilun halu
- Ryhmän kaipuu

3. Tehtävä pienissä ryhmissä. Keskustelkaa ryhmässä:

- Miksi olen lähtenyt mukaan vapaaehtoismintaan?
- Mitä saan itselleni vapaaehtoistoinnasta?
- Mitä annan vapaaehtoistoinnalle?

4. Millainen olen ihmisenä?

- Persoonallisuus
- Elämäkokemus
- Arvomaailma
- Reagointitavat
- Oppimistavat
- Havainnointitavat
- Toinen ilta

Toinen tapaamiskerta

5. Vapaaehtoisen oikeudet ja velvollisuudet

- Vaitiolovelvollisuus
- Oikeus sitoutua ITSELLE SOPIVAKSI ajaksi
- Sovitut asiat
- Perehdytys, tuki ja ohjaus
- Jatkokoulutus / tapaamiset
- Opastus
- Yhteistyö
- Toiminnan ilo
- Oikeus siirtyä muihin tehtäviin

6. Tehtävä jokaiselle osallistujalle. Mieti

- Minun roolini vapaaehtoisena?
- Mitkä tehtävät kuuluvat minulle?
- Mitkä asiat kuuluvat palkatuille / ammattilaisille?
- Mitä sääntöjä ja ohjeita liittyy toimintaani vapaaehtoisena?

- Mistä saan apua ja tukea ongelmatilanteissa?

7. Millaista on hyvä kohtaaminen?

- Rauhallisuus
- Arvostus, kunnioitus
- Kuunteleminen, vuorovaikutus
- Avoimuus, positiivisuus, välittömyys

8. Ohjeita kuuntelijalle

- Empatia
- Aitous
- Tilan antaminen
- Luottamus itseän
- Kysy avoimia kysymyksiä

9. Ratkaisukeskeinen lähestymistapa

- Arvostaminen
- Myönteisyys, luovuus, leikillisuus ja huumori
- Ongelmiin on monia ratkaisuja

11. Kehitysvammaisuus

- Mitä on kehitysvammaisuus?
- Ensitieto, lapsuus, nuoruus, aikuisuus
- Kehitysvammaisen henkilön sosiaaliset verkostot
- Miten kommunikoin kehitysvammaisen henkilön kanssa?
- Down-syndrooma, autismista jne.

Kolmas tapaamiskerta

Tutustuminen Orivedellä kehitysvammaisten ryhmäkodin ja toimintakeskus Lupiinin toimintaan. Kangasalla tutustumme ryhmäkoti Maunun tyttären ja hoitokoti Hannun tyttären toimintaan.

Kurssin kertaus ja kurssin arviointi lomakkeella.

Todistusten jako tutustumiskäynnillä ja kahvit yhdessä. ”Kotien” henkilökunta toimii perehdyttäjänä ja tukena tukihenkilöille.

TÄRKEINTÄ ON POSITIIVISUUS, ILOISUUS, LEIKKIMIELISYYS!

YSTÄVÄKURSSIN ARVIOINTI**Mikä oli parasta koulutuksessa? Miksi?**

Selkeys ja myönteisyys. Tuli fiilis, että ystävätoimintaan voi tulla mukaan eikä se vie kaikkea voimia.

Mitä tietoja ja taitoja opit?

Sain tietoa ystävä-toiminnasta ja ymmärsin paremmin kunnioituksen tärkeyden. Myös ymmärsin, että ystävä ei tarvitse olla yksin ja kysymyksiä saa tehdä. Ystävätoiminta ei ole pelottavaa!

Jääkö jotain puuttumaan?

Ryhmäpeli-ilta.

Mitä muuta haluaisit sanoa koulutuksesta?

Kiitos.

YSTÄVÄKURSSIN ARVIOINTI**Mikä oli parasta koulutuksessa? Miksi?**

Miellyttävään tuntuiseen potilaiden tekemät esineet.

Mitä tietoja ja taitoja opit?

Opin yhdistyksen toiminnasta paljon.

Jääkö jotain puuttumaan?

Ei kai. Potilaita olisi ollut mukava jututtaa enemmän, mikä tasin onnistunee jälkempäinkin, joten siltäkään ei liene niin väliä.

Mitä muuta haluaisit sanoa koulutuksesta?

Ihan mukavaa oli. Jep.

YSTÄVÄKURSSIN ARVIOINTI

Mikä oli parasta koulutuksessa? Miksi?

Pieni ryhmä, selkeä kurssittajan laatima ohjelma, joka piti sisällään oleelliset asiat ystävätoiminnasta.

Mitä tietoja ja taitoja opit?

Meidän ryhmäläisten väliset mielekkäitä, yläessä keskustelut yhdessä kurssittajan kanssa.

Sai varmistusta ja uskallusta lähteä ystävätoimintaan.

Jääkö jotain puuttumaan?

Mitä muuta haluaisit sanoa koulutuksesta?

Kiitos ♥

Miksi olen lähtenyt mukaan vapaaehtoistoimintaan?

- tuo iloa
- sisältöä
- auttamisen halu
- sosiaaliset suhteet
- osallistuminen
- kuuluminen ryhmään
- saattama

Mitä saan itselleni vapaaehtoistoiminnasta?

- hyvä mieli
- ilo
- ystäviä / tovereita
- elämänkehenäisyys
- elämälle tarkoitus / kiinnostus
- näkökulmaa elämään / arkeen ja juhlaan
- elämänarvot saattaa järjestykseen
- kielitaitoa
- seurustelu / keskustelu taito

Mitä annan vapaaehtoistoiminnalle?

- aikaa
- omat taitoni toisten käyttöön
- tutustuttaa eri kulttuureihin
- oman sosiaalisuuteni